

■ Am remarcat concentrarea cu care publicul privește spectacolele voastre. Cum reușiți să mențineți viu interesul spectatorilor?

□ Este sarcina regizorului, cred eu. Publicul poate fi captat fie prin atmosfera din scenă, fie prin imaginea scenică. Pe mine problema spectacolului – imagine mă interesează foarte mult. În același timp, sînt preocupat de emoție, pentru că în cazul acestui gen de spectacol este foarte ușor să lași spectatorului impresia de ...lectură, o lectură realizată printr-un joc actoricesc pur rațional, clădit pe o tehnică evidentă (foarte importantă, de altfel, dar nu suficientă!). Pe mine „coloana emotivă” a omului mă preocupă la fiecare rol; un gând profund, lucid, zic eu, trebuie neapărat să-ți trezească și o emoție – numai împreună, la punctul lor de întîlnire se poate ivi acea nouă dimensiune, a inexplicabilului, a magicului. Iar desăvîrșirea unei opere de artă, cred, rezidă tocmai în acest inexplicabil. Catharsis-ul... rar îl întîlnești în zilele noastre. Mie mi s-a întîmplat la spectacolul

domnului Ciulei. Priveam Visul unei nopți de vară și nu știam ce-i cu mine: aici rîdeam în hohote, aici plîngeam; cînd am ieșit din sală nu mai simțeam nici cerul, nici pămîntul. Tot ce se întîmpla în spectacol era de o frumusețe extraordinară, de o luciditate a imaginii, a gândului, fantastică; totul – închegat într-un ritm perfect. Am avut senzația că stau la spectacol și beau șampanie tot timpul.

■ Ești unul din regizorii „curtați” de teatrele din țară. Ce proiecte ai în acest sens?

□ Am montat la teatrul din Botoșani piesa unei cunoscute personalități a vieții artistice elvețiene, Gil Pidoux, Ciocanul. Am cîteva invitații – la Sfîntu Gheorghe, la Oradea, la Timișoara, dar programul teatrului nostru este foarte încărcat cu turnee și festivaluri și nu știu încă dacă voi putea concretiza vreunul dintre aceste proiecte.

OLIVIA ȘIREANU-CHIRVASIU

PUNCTE DE VEDERE ● PUNCTE DE VEDERE ● PUNCTE DE VEDERE ●

Adolescența și fumatul

Oricît ne-am feri să recunoaștem, oricît ne-am împotrivi, teatrul este și el, ca mai totu pe lumea asta, străbătut periodic de cîte o modă. Unele trec înainte de a se instala, altele stăruie o vreme mai îndelungată, unele bîntuie cu furie peste o stagiune sau două (sau trei, sau patru, se întîmplă și așa), neiertînd nici un spectacol, altele ating doar o generație de creatori ori cîteva spirite înrudite. Uneori, moda se iscă din te miri ce, poate din succesul unui regizor sau actor căruia, nepuțîndu-i-se prelua harul, „momentul de inspirațiune” sau succesul i se preiau gesturile. În lipsă de altceva, stoluri după stoluri de fetișcane și-au oxigenat și și-au încălzit părul à la Brigitte Bardot. Ceea ce nu înseamnă, desigur, că le-a remarcat Roger Vadim, și nici că la maturitate au apărut pe coperta de la „Paris Match” cu un pui de focă în brațe. Părul însă și l-au încălzit după pofa inimii. A fost o modă. A trecut. Au fost și altele. Au trecut și ele.

Mi-ar fi greu să spun acum care a fost spectacolul românesc unde am văzut pentru prima dată actorii intrînd din sală ori jucînd printre spectatori. Probabil că atunci ne-am minunat cu toții, probabil că atunci am acordat o semnificație anume acestei idei regizorale. Probabil că atunci pătrunderea interpreților în „zona noastră de acțiune” chiar avea o semnificație

anume. Acum, sincer vorbind, nici nu mai întorci capul după actorul care glăsuiește din fundul sălii. Și nici nu te mai sufoci de încîntare ori de indignare dacă „eroul” îți cotrobăiește în geantă ori dacă „eroina” te privește în ochi, de la doi centimetri distanță, și te întreabă, spre hazul deplin al sălii, de ce i-ai furat bărbatul. Se mai miră cineva că publicul stă pe scenă, în devălmășie cu actorii? Sau că spectacolul începe din foaier sau din fața teatrului sau din stația de metrou? Că interpreții te duc de mîină pînă în sală, îți iau paltonul, îți dau paltonul, te îmbrîncesc, te mîngîie, îți dau o țigară, îți iau o țigară, îți pun în mîină o luminare aprinsă să stai frumușel cu ea și să nu știi sigur cînd ai voie s-o stingi ca să nu strici efectul pentru care au muncit bieții oameni? Spectatorii statornici, cei care nu merg la teatru întîmplător, o dată pe an, pot lesne observa că toate exemplele din frazele anterioare corespund unui spectacol sau altuia (sau foarte multora), că nu sînt inventate. Și ce-i cu asta? Este că, în cele din urmă, după ce șocul surprizei se risipește – și el se risipește repede –, toate aceste formule rezistă sau nu doar prin adecvarea la context, la substanța ideii comunicate. Altfel, rămîne claia de păr zburlit fără Vadim și fără coperta „Match”-ului.

O modă de ultimă vreme (de ultimii trei ani!) care tinde a se instala în teatrul nostru și care merită poate a fi observată cu mai multă atenție este apetența pentru șoc: prin gest, prin sunet, prin obiectul adus în scenă. E o modă explicabilă, e un răspuns sfidător (dar, să ne fie cu iertare, sfidare post factum) dat falsei pudori impuse, pe cale administrativă, scenei românești. După ce, ani la rînd, eram tentați să credem că sporul populației se realizează exclusiv prin metoda indicațiilor de partid și are drept unic resort sentimentul patriotic, devotamentul față de valorile materiale și spirituale ale societății socialiste multilateral dezvoltate, asistăm acum la o defulare – firească, o spunem din capul locului – ce pare a nu se mai ostoi. Am cucerit dreptul de a arăta pe scenă un nud. E un drept și acesta, o spun fără pic de ironie. Uneori, rezultatul este emoționant, de o extraordinară încărcătură artistică – mă gîndesc la Troienele pe scena Naționalului, la Poliția de Mrozek în montarea de la Teatrul Maghiar din Cluj, la Decameronul de la Rîmnicu Vîlcea (mai precis, scena finală). Dacă adaug (scăzînd în minte excesul) ...au pus cătușe florilor..., în ceea ce mă privește, exemplele se opresc aici. Exemplele de nuditate cu un rost, un rost artistic anume. Toate celelalte goliciuni văzute și răs-văzute pe





scenă, femei, bărbați și indeciși, tineri, bătrâni, frumoși, urâți, nu reprezintă decât ecoul neinspirat și (pentru că) **ne-artistic** al unei mode, reflex derizoriu ca exprimare al unei trecute frustrări. Va trece moda după vindecarea complexului de frustrare? Să sperăm că va fi asemenea perioadei obligatorii de fumat prin care trece mai orice adolescent cînd se „emancipează”, cînd devine om mare, liber să facă ce vrea. Dintre toți acești pufăitori, fumători devin doar unii (spre neșansa lor, dar nu despre asta, deloc despre asta e vorba).

Și mai există o modă care a fost îmbrățișată în prezent de mai toată lumea, se potrivește - nu se potrivește cu stilul unuia sau al altuia dintre regizori sau actori (de fapt, nici scenografii nu sînt ocoliți de contaminare). A devenit aproape obligatoriu ca de la înălțimea scenei să ni se arate toate „fețele ascunse” (de obicei, pe bună dreptate ascunse) ale vieții, de la amorul solitar (vezi **Cartoteca**, la Sibiu) la amorul uni-sex ori colectiv; pe scenă se icnește a vomă în două spectacole din trei, se reproduce fidel și dezagreabil toate sunetele și gesturile menite a ne aminti că om fi noi, oamenii, croiți după chipul Domnului, dar din țărîină am venit și în țărîină ne vom întoarce. Uneori un vas de w.c. prezent pe scenă poate fi necesar din punct de vedere al expresiei artistice (încă n-am întîlnit o atare situație, dar „punem cazul”), simplul fapt însă că avem „curajul” de a-l arăta și a pune actorul să-l „folosească” nu reprezintă în sine un merit de ordin estetic. Această goană după șocarea preopinentalului - a publicului, săracul - durează de cîțiva ani, se perfecționează, produce inovații și teamă ne e că montarea unei piese de Shakespeare va trebui sponsorizată și de pompele funebre dacă vrem să fie totul ca în viață - vinul din pahare vin, apa bălții apă și ieșul leș.

Va trece și această modă? Probabil că da, atunci cînd vom depăși candorile adolescenței ce te obligă, îți place-nu-ți place, să aprinzi o țigară la fiecare zece minute. Altfel, cum ai putea să dovedești că „de nimeni nu depanzi”?

CRISTINA DUMITRESCU

FESTIVALURȚ

BRAȘOV:

O FERICITĂ DEZILUZIE

Trebuie s-o spun de la început: vestea că Brașovului și directorul teatrului din localitate, regizorul Alexa Visarion, lucrează întru reluarea Festivalului de teatru contemporan, plasat între 21 și 30 aprilie, adică parțial simultan cu alte două manifestări asemănătoare (la Oradea și Tîrgu Mureș), și că acest festival urma, pe deasupra, să se și internaționalizeze, mi-a produs un entuziasm moderat. Inflația post-decembristă de astfel de reuniuni, încropite de obicei la repezeală, dar botezate pompos „internaționale” (caracteristică rezultată, îndeobște, din pofătura a două-trei trupișoare din țările vecine și prietene) aduce, în aceste vremuri de interminabilă tranziție, a lux inutil, a tipic autohtonă tormă fără fond, prilej nu atît de naștere a unui eveniment cultural, cît de imbinare tradițională între „Răcnetul Carpaților” și chiverniseala contraților... E drept, afișul conținea, la capitolul „trupe străine”, oferte destul de tentante, numele unora dintre invitați sunînd relativ familiar. Însă, îmi ziceam, una e programul și alta, respectarea lui. S-au mai văzut atîtea cazuri...

Ei bine, festivalul de la Brașov s-a dovedit, în raport cu imaginea mohorîtă pe care mi-o construiseam (bazîndu-mă, vai,

pe experiență), o... deziluzie fericită!

Începînd cu spectacolele: din nouă reprezentații participante la concurs (căci reuniunea a fost, de fapt, o competiție), șase au candidat la unul sau altul dintre cele patru premii decernate de juriul alcătuit numai din critici și prezidat de redactorul-șef al revistei noastre. Amănuntul acesta numeric spune multe despre calitatea producțiilor care s-au succedat pe scena brașoveană. Am să mai adaug și eu cîte ceva.

Festivalul a fost inaugurat de Teatrul „Eugen Ionescu” din Chișinău cu o piesă a patronului său spiritual - **Regele moare**. Cum spectacolul a făcut obiectul unor comentarii substanțiale în numărul trecut ai revistei, voi menționa doar că montarea semnată de Mihai Fusu și Petru Vutcărau și avîndu-l în rolul principal pe cel din urmă (cîștigător al trofeului pentru interpretare masculină) a impresionat prin limpezimea și lirismul lecturii regizorale, deși a fost dezavantajată de transplantarea într-un spațiu de joc esențial diferit de acela pentru care fusese gîndită.

Nu doar prin comparație, compania franceză Guillaume Calle din Montdidier a dezamăgit. **Groaznicul sfîrșit al unui seducător pornește** de la un text virtual-



Nu dați vina pe beduini

